

Bevezető a Neveléstudomány „Különböző pedagóguscsoportok identitáskonstrukciója” Fókusz rovatához

Rapos Nóra

Az alább bemutatásra kerülő négy tanulmány a *Pedagógusok, Pedagógus Szakmai Közösségek, Pedagógusképzés Kutatócsoport*¹ első jelentkezése a témában. *Induló kutatásunkban három különböző csoport szakmai identitáskonstrukciós folyamatait elemezzük.* A tanári szakma társadalmi, szakmapolitikai megítélése, a hazai tanárképzés szabályozásának folytonos változása, s az erősödő tanárhiány egyrészt bizonyos kérdéseket felerősít, másrészt új kérdéseket vet fel a tanárképzés minden szereplőcsoportjának szakmai identitáskonstrukciója kapcsán. A probléma tudományos igényű elemzése azonban még várat magára a hazai kontextusban. A változást okozó közvetlen tényezők között azonosíthatók: 1) A 2022-ben bevezetett gyakorlati rendszer (8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet), amely az iskolában dolgozó tanárok új csoportját vonta be a képzésbe, miközben kevésbé merült fel a képzővé válásuk értelmezése és szakmai támogatása. 2) A rövid ciklusú képzések bevezetése, megerősödése sok más szakmai területről érkező felnőtt számára tette lehetővé a tanárrá válást. Írásaink fókuszában a fent vázolt jelentős kontextuális változáshoz kapcsolódóan elemezzük a három szereplőcsoport (az iskolai tanárképzők, az új gyakorlati rendszer szerint tanuló tanárszakos hallgatók és a második karriert kezdő tanárok) identitáskonstrukciós kihívásait. Továbbá (a MoTeL-re mint előzménykutatásra építve) értelmezzük a szakmai tanulás és az identitásalakulás fogalmi kapcsolatát.

A Fókusz rovatban négy tanulmány kapott helyet. Az első két tanulmány a nem egyetemi tanárképzők képzővé válását vizsgálja. 1) Az írás narratív elemzés, amelynek célja az iskolában dolgozó, tanárképzésbe bekapcsolódó pedagógusok képzőként történő azonosítása, az iskolai tanárképzők képzővé válásának folyamatát, szakmai/képzői identitásuk alakulását vizsgáló empirikus kutatások feltáró elemzése. (*Czető Krisztina, Tókos Katalin, Lénárd Sándor, Rapos Nóra: A nem egyetemi (iskolai) tanárképzők képzővé válásának elméleti kérdései: egy szakirodalmi áttekintés eredményei*) 2) Az előzőhöz szorosan kapcsolódó tanulmány a partneriskolai tanárok új csoportjának mint képzőknek tanulási és identitáskonstrukciós folyamatának vizsgálataihoz ad elméleti és kutatási keretet. (*Tókos Katalin, Rapos Nóra: Pedagógusból tanárképzővé válni – az identitáskonstrukció egy lehetséges értelmezési kerete és vizsgálati lehetősége*) 3) A harmadik tanulmány a pályaszocializációs gyakorlatok hatását vizsgálja a tanárszakos hallgatók pályaidentitásának alakulására. A kutatási kérdések arra irányulnak, hogy milyen tényezők vannak hatással a hallgatók tanári identitáskonstrukciós folyamataira a pályaszocializációs gyakorlatok ideje alatt. (*Lénárd Sándor, Czirfusz Dóra, Horváth András, Rapos Nóra: A tanárszakos hallgatók pályaidentitásának alakulása a pályaszocializációs gyakorlatok során*) 4) Végül a második karriert kezdő pedagógusok szakmai identitáskonstrukciós problémáinak elméleti kérdéseit és képzési implikációit foglaljuk össze a negyedik, szintén elméleti írásunkban. (*Rapos Nóra, Nagy Krisztina, Takácsné Kárász Judit, Péter Petra és Szilvási Csenge: A második karriert kezdő pedagógusok identitáskonstrukciós dilemmái és támogatásának lehetőségei*).

A négy tanulmány segítségével arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy a tanárképzés szereplői és az ő tanulásuk, identitásváltozásuk komoly innovációs potenciálként is értelmezhető lenne a képzésfejlesztésben. Valamint rá kívánunk mutatni arra is, hogy a tanárképzői hivatás professzió, tanárképzővé válni pedig egy új professzió el-sajátítását és egy új identitás elfogadását jelenti.

1. A kutatócsoport az alábbi honlapon keresztül érhető el: <https://ppk.elte.hu/szervezetek/399/pedagogusok-pedagogus-szakmai-kozossegek-pedagoguskepzes-kutato-csoport>